

NetRelations

Utvärdering av WordPress för Handikappförbunden

Johan Pettersson, NetRelations

Version 1.1

Sammanfattning

Handikappförbundens projekt Med i medier har utvecklat en blogg baserad på verktyget WordPress.

Den här rapporten beskriver bakgrunden till projektet, och även hur arbetet med utveckling och tester av bloggen har gått till. Syftet har varit att säkra att bloggen i största möjliga utsträckning är tillgänglig och lättanvänd för personer med funktionsnedsättning.

Vidare beskriver rapporten vilka anpassningar som gjorts av bloggtemat ur ett tillgänglighetsperspektiv med utgångspunkt från angivna riktlinjer för webbutveckling.

Innehållsförteckning

INLEDNING	4
BAKGRUND	4
METOD	4
RESULTAT	5
WORDPRESS	5
DET ANPASSADE TEMAT	5
INSTALLATION OCH DRIFT	7
SLUTSATSER	8

Bilagor

Nummer	Datum	Författare	Titel
1	2008-06-26	Annika Klevegren	Protokoll.doc <i>Protokoll från användaretester</i>
2	2008-06-25	Camilla Lundberg	Användartester-Mediemedier-resultat.doc <i>Protokoll från användaretester</i>

Ändringsförteckning

Datum	Version	Ändrat av	Ändring
2008-06-03	0.1	Johan Pettersson	Skapat utkast till rapport
2008-06-04	0.2	Camilla Lundberg	Smärre revidering
2008-07-03	0.3	Johan Pettersson	Sammanställt den fullständiga rapporten
2008-07-04	0.4	Johan Pettersson	Uppdaterat med utvärdering av WordPress egna teman
2008-08-11	0.5	Camilla Lundberg	Omdisponering innan granskning
2008-09-04	0.6	Johan Pettersson	Lagt till verktyg och metoder som använts
2008-09-04	1.0	Camilla Lundberg	Granskad version
2008-09-10	1.1	Camilla Lundberg	Förtydligande av installation

Granskning/Revision

Datum	Namn	Titel/Roll
2008-09-04	Roger Johansson	Senior gränssnittsspecialist

Inledning

I samband med Handikappförbundens projekt Med i medier har en blogg baserad på WordPress utvecklats i samarbete med webbkonsulten NetRelations. Uppdraget har innefattat formgivning och utveckling av ett tillgänglighetsanpassat tema för WordPress för att göra bloggen så tillgänglig som möjligt för så många som möjligt. Användartester har genomförts för att säkra att bloggen i största möjliga utsträckning är tillgänglig och lättanvänd för personer med funktionsnedsättning.

Den här rapporten har vuxit fram allteftersom temat utvecklats och anpassats för att motivera och medvetengöra varför den grafiska formen ser ut som den gör ur ett tillgänglighetsperspektiv med utgångspunkt från angivna riktlinjer. Eventuella brister och tillgänglighetsaspekter (för- och nackdelar) har dokumenterats för att medvetandegöra och förklara de eventuella tillkortakommanden som finns.

Bakgrund

Handikappförbundens projekt Med i medier vill påverka attityder genom att fler personer med funktionshinder medverkar i medier på egna villkor. Projektet har målsättningen att skapa samarbetsformer mellan Handikappförbunden och olika aktörer inom TV, radio, press och reklambranschen. Med i medier arbetar med utbyte av kunskaper och erfarenheter. Det ska leda till:

- fördjupade kontakter mellan deltagande medier och handikapprörelsen
- att fler personer med funktionsnedsättning medverkar i medier
- att bilden av personer med funktionsnedsättning i medier präglas av perspektivet mänskliga rättigheter, det vill säga att alla människor har samma värde och lika rättigheter och skyldigheter.

Som en del i detta arbete har projektet tagit fram en blogg baserad på bloggverktyget WordPress. Utgångspunkten har varit att följa WCAG1.0 samt rekommendationerna i Vägledningen 24-timmarswebben.

En "blogg" - förkortning av webblogg - publiceras på webben och reflekterar skribentens vardag, tankar och åsikter. Den kännetecknas av löpande uppdateringar, en oftast informell ton och av samspelet med besökarna. Oftast finns det en möjlighet för besökarna att kommentera skribentens inlägg.

Metod

Tillgänglighet på webben handlar i stora drag om att undvika att skapa barriärer, tekniska såväl som språkliga. En av framgångsfaktorerna för att bloggen ska vara tillgänglig för så många personer som möjligt är den är byggd på ett tekniskt korrekt sätt och följer de riktlinjer som finns uppställda i Web Content Accessibility Guidelines (WCAG 1.0) samt i Vägledningen 24-timmarswebben. Det innebär bland annat att bloggen är byggd med moderna metoder för webbutveckling, så kallade webbstandarder.

NetRelations har kvalitetssäkrat alla delar i bloggen och temat, från bilder till navigering, färger, kontraster, textstorlek och kodkvalitet på HTML och CSS.

Resultat

WordPress

Administrationen

Vi har testat administrationen med följande webbläsare:

- Firefox version 2 och 3
- Opera 9.5
- Safari 3.1
- Internet Explorer version 6 och 7

Vi kan konstatera att administrationen i WordPress är anpassad för de modernaste webbläsarna (Firefox, Opera och Safari). I Internet Explorer fungerar administrationen sämre. Ibland utelämnas en del grafiska element och formulärfält hamnar snett.

Administrationen förlitar sig tyvärr till stor del på JavaScript och i varierande utsträckning krävs det att användaren har en mus. Utan JavaScript och mus går användaren miste om funktionalitet, exempelvis går det inte att komma åt "Avancerade inställningar" vid skapande av ett nytt blogginlägg eller en ny sida.

Rekommenderade standardteman på wordpress.com

De flesta teman som finns som val på wordpress.com uppfyller grundläggande krav för tillgänglighet, det vill säga de är korrekt uppmärkta. De utelämnar dock en del att önska när det kommer till anpassningar för bland annat skärmläsare och personer som tangentbordsnavigerar; det finns inga snabbänkor för att hoppa till innehåll, de saknar strukturell information som hjälper den som använder skärmläsare och de blir lite röriga om besökarens webbläsare saknar stöd för stilmallar. Läs mer-länkarna till varje inlägg innehåller inte någon information om vilket inlägg de tillhör. En stor nackdel är att delar av temana saknar översättning.

Kubrik

Kubrik är standardtemat på wordpress.com. Det mesta i temat är översatt men det saknas översättning på några ställen, till exempel meddelandet när användaren inte får kommentera ett inlägg. Textstorleken är angiven i relativa mått. Vilket gör att besökaren själv kan styra storleken på texten. Temat fungerar bra utan stilmall.

Cutline

Kommenterings- och läs mer-länken vid varje inlägg saknar översättning. Temat saknar även viss översättning vid kommentarerna. Textstorleken är angiven i relativa mått. Temat blir aningen rörigt utan stilmall.

Det anpassade temat

Koden i Med i mediers tillgänglighetsanpassade tema är omarbetad i enighet med rådande standarder och riktlinjer. För att underlätta för användare med exempelvis skärmläsare har strukturell information och snabbänkor i sidhuvudet lagts till så att användaren kan hoppa direkt till innehållet på bloggen. Ett exempel på detta är att en skärmläsare läser "Läs mer om blogginlägg X" vid respektive inlägg, medan "Läs mer" är det som presenteras på skärmen.

Utgångspunkten för utvecklingen av temat har varit rekommendationer i WCAG1.0 samt i Vägledningen 24-timmarsmyndigheten. Nedan beskrivs hur temat följer de riktlinjer som finns uppställda:

- Temats layout är uppbyggt med hjälp av CSS i stället för tabeller. Table-elementet ska endast användas till tabulärdata, se <http://www.w3.org/TR/WCAG10/#gl-table-markup>.
- Korrekta HTML-element har använts för att märka upp innehållet; alla rubriker använder H-element, listor används till menyer, label-element används för att ange ledtexter till inmatningsfält och så vidare. Se <http://www.w3.org/TR/WCAG10/#gl-complex-elements> och <http://www.w3.org/TR/WCAG10/#gl-facilitate-navigation>.
- HTML-koden har även strukturerats semantiskt, dvs. menyn kommer först i koden, därefter huvudinnehållet och sist högerkolumnen. Även rubriker, läs mer-länkar och dylikt har lagts i rätt följd för att skärmläsare ska läsa upp dem i rätt ordning och att navigering med tangentbord ska fungera som förväntat, helt enligt WCAG <http://www.w3.org/TR/WCAG10/#gl-structure-presentation>.
- Temat anger vilket språk som används i bloggen enligt WCAG <http://www.w3.org/TR/WCAG10/#gl-abbreviated-and-foreign> och rådande standard.
- Alla textstorlekar är angivna i relativa mått vilket gör att textstorleken kan justeras med webbläsarens standardfunktioner. Se <http://www.w3.org/TR/WAI-WEBCONTENT-TECHS/#tech-relative-units>.
- Klickytor runt länkar har gjorts extra stora för att användaren enkelt och utan allt för stor precision ska kunna klicka på dem. Det går även att navigera på hela bloggen med enbart tangentbordet. Se <http://www.w3.org/TR/WCAG10/#gl-device-independence>.
- Temat fungerar helt utan JavaScript och även om användaren stänger av bilder och stilmallar kan denne fortfarande ta del av all information och navigera på bloggen. Se <http://www.w3.org/TR/WCAG10/#gl-new-technologies>.

I temat kan toppbilden bytas ut och bloggens namn ändras för att göra bloggen mer personlig. I högerkolumnen kan widgets läggas till och tas bort.

Koden för widgets har inte ändrats då det inte ligger inom ramen för temat. För att ändra i den koden krävs det att källkoden för WordPress ändras. Det är möjligt, men sådana ändringar kommer att skrivas över vid uppdatering till en ny version av WordPress. Det försvårar även för andra användare som vill återanvända temat eftersom de då också måste gå in och ändra i källkoden. Koden är ändå av förhållandevis god kvalitet ur ett tillgänglighetsperspektiv, även om vissa saker skulle kunna förbättras.

Mallar i temat

Temat innehåller fyra olika mallar för sidor och inlägg.

Blogg

I denna mall listas alla blogginlägg som en vanlig blogg.

Vanlig sida

Används för att visa textsidor. Denna mall är förvald när användaren ska skapa en sida. Om den vanliga sidan används som startsida visas även de tre senaste inläggen.

Webbkarta

Visar alla sidor, de 100 senaste blogginläggen, kategorier, sökord och RSS.

Formulärsida

Mallen är helt anpassad för Med i Mediers anmälningsfunktion och har stöd för bilduppladdning.

Tester av temat

Genom hela arbetet har gränssnittskoden granskats med Firebug, ett tillägg till webbläsaren Firefox, Firebug möjliggör att utvecklaren enkelt kan kontrollera HTML-kodens struktur och göra ändringar direkt på själva sidan, samt få en förhandsgranskning av vad en förändring ger för resultat.

Med tillägget Web Developer till Firefox har temat testats genom att stänga av bilder och stilmallar, för att säkerställa att bloggen även blir tillgänglig utan dessa påslagda.

Bloggen har genom hela arbetets gång validerats genom W3:s valideringstjänst (<http://validator.w3.org>). Att HTML-koden är korrekt skriven är en förutsättning för att så många webbläsare som möjligt ska kunna tolka den rätt. Det finns dock ingen garanti för att den text som bloggarnas skribenter infogar valideras. Ett vanligt fel som skribenter gör är att klistra in text från ett annat program. Det kan leda till att formateringen, och därmed felaktig HTML, följer med in i WordPress. WordPress har ett inbyggt kodrensningfilter som aktiveras när skribenten sparar ett inlägg, men vi har konstaterat att det tyvärr inte fungerar helt tillfredsställande.

Kontraster på bloggen har analyserats genom online-verktyget AccessColor (<http://www.accesskeys.org/tools/color-contrast.html>). AccessColor granskar kontrasten och färgstyrkan mellan för- och bakgrund på alla element i ett HTML-dokument.

Efter användartester justerades dels delar av innehållet på bloggen, dels gjordes smärre justeringar i koden, framför allt i formuläret där det tydliggjordes vilka fält som är obligatoriska och inte. Även felmeddelandet som visas när användaren missar att fylla i ett obligatoriskt fält justerades, både i sin placering och textuellt.

Installation och drift

Instruktion för installation av temat

För att installera det tillgänglighetsanpassade temat måste du ha en WordPress-blogg installerad på ett webbhotell. Denna instruktion gäller för den person ska installera temat.

Temat stödjer WordPress 2.5.1 och senare versioner.

Gör såhär för att installera temat på ditt webbhotell:

1. Packa upp innehållet i zip-filen genom att öppna den och därefter klicka på Extract. Då skapas mappen "MedIMedier" på din dator.
2. På webbhotellet där bloggen ligger finns det en specifik mappstruktur. Kopiera hela mappen "MedIMedier" till \wp-content\themes\.

Bra att veta: I \wp-content\themes\ finns det redan en mapp som heter "default". Det är den mapp som innehåller WordPress standardtema Kubrik.

3. När mappen är kopierad, gå in i WordPress administration och navigera till fliken "Design".
4. Under rubriken "Tillgängliga teman" visas "Med i Medier". Klicka på temat för att välja det.

För att temat ska fungera som det är tänkt måste några inställningar göras. Det beror på att förstasidan inte är själva bloggen utan en vanlig textsida med de tre senaste inläggen.

Gör följande inställningar:

1. Skapa en textsida som ska agera startsida. Basera sidan på mallen "Vanlig sida".
2. Skapa en sida som ska agera bloggsida baserad på mallen "Blogg".
3. Gå därefter in på "Inställningar" och "Läsa"
 - a. Ange att startsidan ska vara en statisk sida
 - b. Peka ut den sida du skapade som startsida
 - c. Peka till sist ut bloggsidan som inläggssida

Webbhotell för drift

Om bloggen läggs på egen server eller på ett webbhotell kan det mesta i temat justeras till att bli mer tillgängligt och i största möjliga mån följa WCAG och Vägledningen. Detta är det starkaste argumentet mot att ha bloggen på wordpress.com. Andra nyttor är att systemet kan uppdateras till nyare version vid den tidpunkt användaren själv väljer, och översättningarna till svenska är bättre och mer kompletta.

Genom att ha bloggen på wordpress.com kommer alla uppdateringar per automatik men kvaliteten på temana är inte lika god ur ett tillgänglighetsperspektiv eftersom anpassningar inte kan göras i lika stor utsträckning. På wordpress.com är inte heller översättningarna till Svenska lika kompletta.

Att ha en egen domän hos WordPress kostar \$15 per år. Då kan CSS-filerna anpassas, vilket gör att man kan ändra utseendet på de teman man kan välja. 3 GB finns att tillgå för att lagra filer.

Webbhotell och priser

Webbhotell	Pris	Uppläggningsavgift	Titel
One.com	12 kr/månad 120 kr/år för domän	115 kr	Första året: 379 kr. Nästa år: 264 kr. <i>Priser exklusive moms.</i>
Surftown	19 kr/månad 119 kr/år för domän	119 kr	Första året: 466 kr. Nästa år: 347 kr. <i>Priser inklusive moms.</i>
Loopia	83 kr/månad 139 kr/år för domän	369 kr	Första året: 1504 kr. Nästa år: 1135 kr. <i>Priser inklusive moms.</i>
Strongbox	65 kr/månad 176 kr/år för domän		Första året: 956 kr. <i>Priser exklusive moms.</i>

Slutsatser

Det huvudsakliga hindret för tillgänglighet i WordPress är att vi inte kan påverka alla delar på bloggen genom temat, vilket innebär att alla widgets renderas efter hur WordPress vill. Det går dock att ändra utseendet på dem vilket gör att kontraster kan ställas in och läsbarheten kan förbättras. Vi kan dessvärre inte påverka koden och vad till exempel skärmläsare ser.

WordPress administration kan vi inte påverka alls såvida vi inte ändrar i produktens källkod, vilket inte är att rekommendera eftersom sådana ändringar skrivs över vid uppdatering till en ny version.

Trots de problem som finns är WordPress och det anpassade temat, i relation till många andra verktyg på marknaden, ett gott val för den som vill att bloggen i största möjliga utsträckning är tillgänglig och lättanvänd för personer med funktionsnedsättning.